

УДК 338.48

Кудрик В.О.

здобувач третього освітньо-наукового рівня
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

Божук Т.І.

д.геогр.н., професор
Львівський державний університет фізичної культури
ім. Івана Боберського
м. Львів, Україна

САКРАЛЬНІ МІСЦЯ КОСІВЩИНИ

Косівщина – це регіон, який зберігає могутню історико-культурну спадщину, уособлену у віруваннях, звичаях та уявленнях наших пращурів, що на сьогодні залишаються мало дослідженими, але є важливим скарбом національної ідентичності. Вона містить стоянки первісної людини та сакральні місця — святилища, які є ключовими елементами в історії та культурі України, сприяючи формуванню та збереженню національної самобутності.

Древні скельні святилища Косівщини є ключовими археологічними пам'ятками, що відображають духовне життя давніх культур, які обживали цю територію з часів палеоліту. Люди почали заселяти Карпати близько 35-100 тисяч років тому, згодом виявляючи сліди поселень неоліту та бронзового віку у більшості сіл району.

Святилища доби неоліту на території Космача, Яворова та їхніх околиць свідчать про розвинутість соляних промислів і значення солі як стратегічного

продукту в ті часи. Релігійні потреби та святкування календарних дат вимагали спорудження відповідних святилищ і ритуальних об'єктів, часто розташованих на вершинах гір, у печерах, біля водойм, у гаях або біля великих каменів — мегалітів.

Сакральні місця, включаючи жертovníки та святилища на гірських вершинах, були важливими для культової традиції, яка уявляла вершини як місця близькі до неба і богів. Культ священних вершин був тісно пов'язаний із залежністю земних процесів від небесних, особливо від Сонця як головного божества неба.

Останні археологічні дослідження дозволяють оцінити Косівщину як регіон зі значним внеском у розвиток сучасної цивілізації. Відкриття та дослідження скельних комплексів вимагають подальшого вивчення, охорони та збереження, що може стати основою для розвитку нових туристичних продуктів і послуг.

Косівщина має багату історію, що відбивається у місцевих назвах, які несуть інформацію про минуле, включаючи неоліт, бронзовий та залізний віки, а також дохристиянський період. Місцеві назви допомагають визначати колишню наявність, призначення та межі об'єктів, тому топоніміка є важливим інструментом для вивчення історії та культури регіону, а також для реконструкції прадавніх сакральних місць.

Релігійні та культурні традиції Косівщини, глибоко вкорінені в дохристиянські часи, продовжують впливати на сучасне духовне життя. Розуміння і підтримка цих традицій є ключовими для збереження національної ідентичності та культурної спадщини.

Археологічні та лінгвістичні дослідження свідчать про важливе місце Косівщини у формуванні ранньої цивілізації, і цей багатий історико-культурний шар потребує більшої уваги, охорони та популяризації для подальшого розвитку та сталого туризму регіону.

Існують значні прогалини у нашому розумінні давньої культури Косівщини, особливо зоряних календарів, які використовувалися нашими

предками. На Лисині Космацькій, наприклад, збереглися артефакти обох календарів – сонячного та зоряного, але дослідження зоряного календаря тільки починається. Є багато можливостей для астрономів, географів та істориків продовжити цю роботу [1].

Виявлення та обстеження нових археологічних пам'яток може створити основу для розробки нових туристичних продуктів та послуг. Це допоможе не лише зберегти культурну спадщину, але й сприятиме патріотичному вихованню населення та збалансованому розвитку регіону.

Дослідження та збереження археологічної спадщини вимагає участі громадськості та підтримки з боку державних органів. Існує необхідність у широкомасштабному освітньому та популяризаційному зусиллі, щоб підвищити обізнаність про історичну цінність регіону і стимулювати культурний обмін через туристичні та релігійні маршрути.

Знання про релігійні та історичні пам'ятки може зміцнити місцеві спільноти та привабити туристів, які зацікавлені в глибшому розумінні історії та культури. Така освіта може відіграти важливу роль у збереженні та передачі цих знань наступним поколінням.

Інтеграція археологічних досліджень у туризм може значно підвищити інтерес до Косівщини як туристичного напрямку. Це вимагає створення і реалізації програм, які б забезпечували збереження історичних пам'яток, при цьому роблячи їх доступними та привабливими для відвідувачів. Важливо знайти баланс між збереженням цінної культурної спадщини та її використанням для розвитку туризму і місцевої економіки, враховуючи потреби та очікування місцевої громади.

Література:

1. Древні скельні святилища та топоніміка Косівщини. Косів: Писаний Камінь, 2015.